

Дубровник

Чиопе су се увукле међу камене зидине Дубровника, слутећи да лето јењава. Посматран са стране, Дубровник или просто Град са великим словом, изгледа као шкољка, окружен бедемима, кулама и морем. Унутар градских зидина, после летњег фестивала, настављене су игре. У подсећањима на Игре, запажено је да је, док дланом о длан, минуло тридесет година откако је отишао из Дибровачких игара асистент Гавелин, Коста Спаић, који је, попут госпара, дуго водио драму Игара и остварио низ запажених представа. Његов Скуп са Изетом

Хајдархоџићем једна је од, како се сматра, антологијских. Када се наниже Ђердан острва, отвара се пучина и ту лежи Дубровник. У античко доба било је ту рибарско насеље. Трговина морем, каравански пут преко Чемерна, веза са Сарајевом, Београдом, Скопљем, Софијом допринела је успону града, а погодио га је губитак политичке самосталности 1808, нове прилике у 19. веку. Традиција се сачувала, од Жупе дубровачке до Затона и острва Локрум, Лопуд, Колочеп, Шипан.

ПОЛИТИЧКИ ЕМИГРАНТ

Као и сам Град и Игре су имале своје успоне и падове, добре и лоше сезоне. И, како се примећује, Игре су вазда надиграле Игре. Минулог лета, верује се, Игре су добиле нови замах и тврди се да је то била сјајна сезона.

У центру пажње била је премијера Држићеве Грижуле.

Било је више Држића.

Ђоре, песник и свештеник, млађи је савременик Шишка Менчетића, а њих двојица су први дубровачки песници чије су песме у већем броју сачуване. “Одиљам се”... “Ђевојка је подранила”, су карактеристичне песме Ђора Држића, настале под утицајем трубадурске, као и народне лирике и петраркиста.

Влахо Држић, брат Маринов, био је пре свега трговац, паметан човек, а тек у доколици бавио се уметношћу, сликарством. За Марина Држића не зна се баш тачно ни када је рођен, вероватно 1508. у Дубровнику. Умро је у Млецима 1567. Марин Држић био је свирач по црквама, слуга, писар, а умро је као емигрант. Политика му се обила о главу. Није се либио да каже како републиком владају наказе. Можда је био и као његов Помет, Дундо Мароје, Трипче. Писац Тирене, Дунда Мароја, Скупа, Новеле од Станца, имао је ипак срећу да се његов опус одржи до дана данашњих. Игре су напуниле својих пола века, а ове 51. биле су прилика за подсећања. Место за реминисценције био је атријум Кнежева двора. Перо Квргић, Шпиро Губерина, Марија Кон, Милка Подруг Кокотовић подестили су на некадашњу Помет дружину. Грижилу је минулог лета режирао Паоло Мађели. Указала се тим поводом и прилика да се проговори о Држићевој драматургији, разумевању и несхватању Држића и његовог времена.

Једно од питања које се наметнуло односи се на то како се завршава Дундо Мароје. Испоставља се, у летњим разговорима, да је генијални писац нашао генијално решење: дело није недворш ено, него се не завршава. Тако се јавила и идеја за завршетак овог путописа. У дубровачким новинама, на измаку лета могла су се срести имена познатих личности, из, како се то обично вели, политичког, јавног и културног живота. Она друга, непозната лица сачекују путнике на

аутобуској станици са натписом “цимер фрај”. Наставља да тече вода из две чесме које носе име по Онофрију де ла Кави. Велика и Мала Онофријева чесма су једна на једном, а друга на другом крају Страдуна. Поред Мале чесме, која је уз Орландов ступ, и даље се скупљају голубови и туристи.

ШКОЉКЕ И ВИНО

Постоји на Страдуну, некако истурен из манастирског зида, степеник на који може да стане стопало, а младићи из целог света настоје да на једној нози, припијени уз зид остану што дуже. Али то не потраје више од неколико секунди. Општу пажњу минулог лета привукла је јавна расправа о јавним кућама које би, мисле неки, ваљало отворити у Дубровнику. У жучној расправи, један од учесника подсетио је да таква институција односно проституција постоји откако је света и века. Подсећа се и да Марин Држић у својој Новели од Станца говори о раскаланим или како су дубровачки трубадури певали о пустошним младићима и девојкама. А Дундо Мароје, зна се, има на регистру својих ликова и куртизану Лауру.

Дубровник је, на измаку лета походио и један од најбогатијих људи на свету, султан Омана, Кабул бин Саид ал Саид. Пратња моћног владара поделила је у Дубровнику сатове са султановим грбом. О харему се говорало, али нико ништа није видео. Коначно киша, одахнули су и гости и домаћини када је после летње жеге ветар нанео мирисе јесени. У кафићу, путник намерник се двоумио шта да поручи: кафу или каву и напослетку се одлучио за капућино.

Рачун је износио седам куна, али је путник као бакшиш дао десет и бар у једном тренутку осетио се као султан, или бар као трубадур.

Поготово када је у градској луци, у сенци зидина, поред некада популарне Градске каване, уз сир из уља, уз вино, сркнуо шкољке каменице.